

22.8.2014

Dnro 404/331/14

Viite

Valtionvarainministeriön lausuntopyyntö koskien arvopaperien säilytysmallien laajentumisen ja yhdyntävien markkinarakenteiden toteuttamisen arviointia sekä arvopaperikeskusasetuksen täytäntöönpanon valmistelua, työryhmämuistio VM033:00/2014

ASIA

Valtakunnanvoudinviraston lausunto

Lausunto

Valtakunnanvoudinvirasto lausuu asiassa seuraavaa:

Yleistä

Valtakunnanvoudinvirasto toimii ulosoton keskushallintoviranomaisena ja antaa tämän lausunnon täytäntöönpanoviranomaisen näkökulmasta. Valtakunnanvoudinvirastolta ei ole pyydetty asiassa alun perin lausumaa, mutta valtionvarainministeriö antoi 13.8.2014 Valtakunnanvoudinvirastolle mahdollisuuden toimittaa lausumansa varsinaisen määräpäivän jälkeen 22.8.2014 mennessä.

Ulosoton näkökulmasta hallintarekisteröinnin laajentaminen suomalaisille osakkeenomistajille on ongelmallinen. Työryhmämietintö on laaja ja sen yksityiskohtainen kommentointi annetulla aikataululla ei ole mahdollista. Lausunnossa pyritään tuomaan esiin niitä ongelmia, joita moniportainen säilytysjärjestelmä ja hallintarekisteröinnin laajentaminen suomalaisten osakkeenomistajien käyttöön aiheuttaa täytäntöönpanossa. Lausunnossa ei oteta kantaa esimerkiksi siihen, velvoittaako EU:n arvopaperikeskusasetuksen 38 artikla sallimaan suomalaisten omistamien osakkeiden hallintarekisteröinnin. Valtakunnanvoudinvirasto kuitenkin toteaa, erityisesti työryhmämietintöön liitettyyn eriävään mielipiteeseen viitaten, että asia on tältä osin vähintäänkin tulkinnanvarainen.

Ulosoton tehtävästä ja hallintarekisteröinnin laajentamisen vaikutuksista

Ulosotto on laiminlyödyn veloitteen täytäntöönpanoa. Tavallisimmin kyse on maksuveloitteesta. Tehokas täytäntöönpano ylläpitää maksumoraalia ja toteuttaa oikeussuojaa yhteiskunnassa. Onnistuakseen tässä tehtävässä ulosotolle on

säädetty laajat tiedonsaantioikeudet ulosottovelallisen taloudellisen aseman selvittämiseksi.

Nykyisin ulosotto saa yhdellä arvopaperikeskukselle tehtävällä tiedustelulla ajantasaiset tiedot ulosottovelallisen osakeomistuksista lähes reaaliaikaisesti. Työryhmämietinnössä esitetystä mallissa viranomaisten tiedonsaannin turvaamiseksi olisi arvopaperien hallintarekisteröinnin hoitajalla ja säilyttäjällä, joka toimii Suomessa, velvollisuus toimittaa viranomaiselle ja liikkeeseenlaskijalle pyynnöstä tiedot arvopaperin omistajasta. Säilyttäjän olisi huolehdittava tiedonsaannin turvaamisesta säilytysketjussa sopimuksin ja velvoitteen laiminlyöntiä ehkäistäisiin sanktion uhalla. Toissijaisesti vastuu tietojen toimittamisesta viranomaisille olisi arvopaperien suomalaisella liikkeeseenlaskijalla.

Työryhmämietinnössä esitetty malli omistajatietojen ilmoitusvelvollisuudesta ja saatavuudesta ei turvaa viranomaisten tiedonsaantia riittävällä tavalla. Täytäntöönpanon näkökulmasta omistajatietojen kerääminen esitettyllä ilmoittamisjaksotuksella (4 kertaa vuodessa) tuottaisi vanhentunutta tietoa ja tiedon käytettävyys olisi heikkoa. Työryhmämietinnössä jää epäselväksi se, koskeeko omistajatiedon tiedonantovelvollisuus ainoastaan suomalaisia liikkeeseenlaskijoita ja toimijoita säilytysketjussa. Ulosoton kaltaisessa massamenettelyssä omistajatietojen selvittäminen suoraan osakkeiden liikkeeseenlaskijoilta ei ole mahdollista. Ulosotolla ei ole myöskään toimivaltaa maan rajojen ulkopuolella ja keinot omaisuustietojen selvittämiseksi ulkomailta ovat olemattomat.

Työryhmämietinnössä ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle on rajattu piensijoittajien alle 500 osakkeen omistukset. Ulosottovelallisilta ulosmittattavat osakkeiden kappalemäärät ovat usein vähäisiä ja tiedonsaanti myös näistä osakeomistuksista olisi turvattava. Osakemäärään sidottu raja on ulosoton näkökulmasta myös siinä mielessä huono, että omistuksen rahamääräinen arvo voi vaihdella suuresti osakkeiden kappalemäärän pysyessä samana.

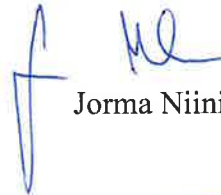
Hallintarekisteröinnin laajentamisella ulosoton mahdollisuudet velallisen osakeomistusten selvittämiseksi näyttäisivät heikentyvän olennaisesti. Käytännössä osakeomistusten kattava selvittäminen ulosottomenettelyssä tulisi mahdottomaksi. Lukuisille eri tahoille tehtävät tiedustelut aiheuttaisivat lisäkustannuksia ja toisaalta heikentynyt tiedonsaanti vaikuttaisi ulosoton tuloksellisuuteen. Hallintarekisteröinnin laajentuminen ja moniportainen säilytysmalli antaisi ulosottovelalliselle välineen omaisuuden piilottamiseksi velkojilta. Omaisuuden piilottaminen ulosottomieheltä olisi helppoa hallintarekisteröimällä suomalaisten yritysten omistus ja käyttämällä ulkomaista säilyttäjää.

Lopuksi

Työryhmän on tullut työssään muun ohella ottaa huomioon tavoitteet arvopaperimarkkinoiden omistuksen julkisuuden ja läpinäkyvyyden säilyttämisestä vähintään nykytasolla. Tavoitteena on ollut myös löytää ratkaisu omistajatietojen keräämiseksi, säilyttämiseksi ja julkisena pitämiseksi mallilla, joka mahdollistaisi sen, että suomalaisten sijoittajien omistusta koskeva tieto voidaan pitää julkisesti saatavilla.

Valtakunnanvoudinvirasto toteaa, että hallintarekisteröinnin käytön laajentaminen ja moniportaisen säilytysmallin käyttöönotto heikentää viranomaisen tiedonsaantioikeuksia ja omistuksen läpinäkyvyyttä. Omistuksen läpinäkymättömyys vaarantaisi oikeuden hoidon tehtävän toteuttaa oikeussuojaa yhteiskunnassa. Se myös horjuttaisi oikeuden hoidon vaikuttavuutta ja uskottavuutta. Suomalaisten viranomaisten tiedonsaantioikeudet ja niiden toteutuminen onkin tulevassa lainvalmistelussa varmistettava. Työryhmän tavoitteet piensijoittajien yksityisyyden suojan turvaamisesta on saavutettavissa ilman, että nykyisestä suoran omistuksen mallista luovutaan. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi säättämällä tiedot tietyn rajan alle jäävistä omistuksista salassa pidettäviksi, mutta joiden saamiseen viranomaisilla on oman tehtävänsä hoitamiseksi kuitenkin oikeus.

Johtava hallintovouti

Jorma Niinivirta

Hallintovouti

Tommi Talvitie

